

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 24-5 травня 2019 року)

Одеса -2019

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства // Матеріали III Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 24-25 травня 2019 р.) 94 с.

Рецензенти:

Скловський Ігор Зіновійович - доктор філософських наук, професор кафедри суспільних наук Центральноукраїнського національного технічного університету

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Романенко Михайло Ілліч - доктор філософських наук, професор кафедри філософії Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»

Збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 10 від 27 травня 2019 року)

Кіссе Антон Іванович (Одеса) – доктор політичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ У КОНТЕКСТІ ЙОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

З тих самих пір, як освіта стала не лише сімейною та особистою справою, в ній існує політичний вимір. Коли лише сім'я несла відповідальність за освіту молоді, наголос покладалася на цінності, знання та навички необхідні для життя у сім'ї та роботу в межах сім'ї та спільноти. Як тільки соціальне групування стало складнішим та диференційованим і з'явилися утворення схожі на державу чи націю, одразу ж виникла необхідність освіти, яка дбала про потреби членства у ширших соціальних одиницях. Також треба було приділяти увагу освіті лідерів для цієї одиниці.

Таким чином більш розвинуті соціальні одиниці вимагають такого виду освіти, яка готує людину не лише до членства в спільноті та громадянства, а також для лідерства в політичному просторі. Кожна сучасна система піклується про цей тип політичної чи громадянської освіти, при тому що різні типи держав мають власні форми. Тоді як в деяких націях існує централізований підхід, що здійснюється через міністерство освіти, у інших існує більш локальний контроль та механізм прийняття рішень.

Тому, коли ми розглядаємо освіту в сучасних націях, необхідно дослідити експліцитну та імпліцитну політичну чи громадянську освіту, яка пропонується в цій нації. Освітні системи, як частина політичної структури, не лише вчать молодь базовим вмінням та робочим навичкам, але також забезпечують різноманітну освіту для громадськості, яка складається з курсів національної історії, суспільні науки а також організовані шкільні заходи. Школи також забезпечують цей тип освіти через власну організацію, учнівські організації, залучення батьків та дітей у шкільну роботу.

Філософи, працюючи у полі освіти, приділяли увагу цьому виміру освіти починаючи з «Республіки» Платона та закінчуючи «Демократією та освітою» Д. Д'юї. Науковці, які досліджують питання політичної освіти, зосереджують свою увагу на наступних питаннях: цілі та природа політичної освіти, можливі обґрунтування для політичної освіти, пояснення мови, що використовується у цій області, критика форм політичної освіти та пов'язані з цим усім питання ідеологізації і суперечки щодо навчальних тем.

Термін політична освіта дає можливість розглядати різноманітні форми освіти, які займають критичну позицію щодо сучасних соціальних та політичних домовленостей, які у очах суспільства мають тонку грань зіткнення з деякими негативними девіаціями/делінквенціями (корупція, злочинність, монополізація економічної та інших сфер суспільства, що ми і спостерігаємо у сучасній Україні, та іншими). Цей термін також більш чітко пов'язує політичну освіту з такими академічними дисциплінами як історія та політична філософія. Термін «політична» також цінний, оскільки він включає соціальну та економічну сферу.

Політична освіта була визначена як «культивація чеснот, знання та навичок, необхідних для політичної співучасті» і вона «має пріоритет над іншими цілями державної освіти в демократичному суспільстві» [1, р. 287]. Цілі політичної освіти були визначені Спрінгом: освіта громадян, відбір політичних лідерів, створення політичного консенсусу, підтримка політичної сили а також підготовка людей для політичних систем [2, р. 6]. Ці цілі можна розширити щоб включити сюди критику сучасних політичних домовленостей та освіти для світового громадянства.

В деякому сенсі, політичну освіту можна розглядати як розширення моральної освіти, бо багато елементів політичної освіти також мають справу з моральним знанням, ставленням та поведінкою. Тоді як політична сфера є областю моральних цінностей та суджень, моральна сфера також включає особистісний та міжособистісний виміри.

На наш погляд, найважливішим питанням у сьогоднішній, коли українське суспільство перебуває у системі постійної соціокультурної трансформації, є те, як провадити освіту, що

ґрунтується на цінностях загальнонаціональної єдності, поважаючи при цьому розмаїття соціокультурних, етнічних та інших груп.

Але це питання є новим не в повній мірі. Без урахування соціокультурних трансформацій витоки політичної освіти можна знайти ще в працях древніх греків та римлян. В межах цих культур розвинулась ідея громадянства. Вона спричинила виникнення членства в політичній спільноті, яке регламентувалось правилами, і тому не ґрунтувалося на кривній спорідненості, релігії, етнічній приналежності чи успадкованому статусі. У цих народах вільні громадяни творили закони та визнавали права та обов'язки членів спільноти. Для успішного функціонування таких спільнот, її члени повинні отримати освіту для політичного життя, а деяких треба підготувати для ролі лідера в полісі.

Середньовічне суспільство було величезною павутиною груп, спільнот та союзів, кожен з яких заявляв про свої права на регламентування діяльності своїх членів. Але будучи повністю згодними з терміном «Темне Середньовіччя» ми не зосереджуємо увагу на цьому сумно відомому періоді нашої історії.

В часи Просвітництва отримала розвиток політична філософія, яка була більш демократичною за своєю природою. Нові погляди на політичну систему та участь в ній громадян пов'язані з революціями у Англії, Сполучених Штатах та Франції. Створювалось багато планів нової освіти для нової політичної ситуації. В цей період наголос ставився на правах людей та сімей. Революції, які замахувались на встановлений порядок монархії, феодалізму, аристократії, спадковості започаткували нову політичну та освітню еру, відгуки якої доносяться навіть до наших часів. Розширена роль громадян у країнах, які зазнали демократичних революцій, вимагала створення освіти, яка б зберегла та плекала ці нові політичні умови.

Але у повній мірі питання політичної освіти стало на порядку денному тільки у ХХ сторіччі. В останні роки деякі науковці переглянули політичну освіту у світлі останніх змін, які відбулися в світі. До недавнього часу політична освіта зосереджувалась на виховання громадян, відданих загальним цінностям нації. Оскільки зараз зрозуміло, що людина почуває себе добре саме у розвинених державах, які всі по своїй суті стали багатокультурним суспільством з великою кількістю іммігрантів з інших країн, перед вченими-освітянами постало питання як цей фактор повинен впливати на тип політичної освіти, особливо шкільної.

Через усвідомлення того, що світ став глобальним суспільством, яке постійно перебуває у мережі соціокультурних трансформацій, постає питання про нове співіснування освіти. Багато предметів для вивчення знаходяться під егідою політичної освіти: вивчення проблем захисту довкілля, збереження миру, проблеми глобалізації, дослідження ролі жінки в суспільстві та інші. Ця нова ситуація викликає у багатьох людей потребу у розширеній чи переглянутій політичній освіті, освіті для глобальної демократії.

Це є актуальним і для полікультурного та полілінгвістичного українського суспільства. Політична освіта повинна приділяти увагу суспільним, культурним, природоохоронним та економічним питанням. Така освіта звертається до проблем прав людини, суспільної відповідальності та влади. Недостатньо мислити лише в межах спільноти. Треба також скеровувати увагу до потреб справедливого глобального суспільства. Тільки тоді ми будемо успішними та жити у системі успіху і благополуччя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gutmann Amy. Democratic Education / Amy Gutmann. – Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1987. – 321 p.
2. Spring Joel. American Education: An Introduction to Social and Political Aspects / Joel Spring . – New York: Longmann, 1991 – 277 p.